GOED STAATS, GOED PRINS, GOED MAGISTRAATS. ONDER DE...

Nicolaas Hoefnagel

Digitized by Google

Digitized by Google

GOED STAATS, GOED PRINS, GOED MAGISTRAATS.

ONDER DE ZINSPREUK:

't Hof dat een Regeering tracht tè Hoonen,
Hoont zich zelf het meest.

Beweezen uit de MEMORIE, door den Ridder YORKE, den 10. November aan den Preſident van Hun Hoog Mogende overgegeeven.

Waar voor de Schryver voor de Verantwoording inſtaat.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Alom by de Meeste Boekhandelaars in de Voornaamſte Steden te bekomen.

I 79

Digitized by Google

GOED STAATS,

GOED PRINS,

GOED MAGISTRAATS.

Schoon ongeroepen tot het geen ik op het papier breng, vlei ik my echter dat het niemand vreemd kan, of moet voorkomen, daar ik een Nederlander gewonnen en geboo-ren ben, en de eer geniet om onder de vleu-gelen en beſcherming der Weledele Grootacht-baare Magiſtraat van Amſterdam te mogen woonen; een geluk zo groot en zo uitneem-end, dat ik my acht met de dierbaarſte ban-den van verpligting aan Hun Edele Grootacht-baare verbonden te zyn. Ik herhaale, nie-mand kan of moet het vreemd voorkomen, dat ik dan ook deelneem, in de belangens myner getrouwe Burgervaderen. Dit plaats vindende, gelyk ik den Hemel tot getuigen roep, dat het by my doet, zo moet uit de natuur volgen, dat ik met geene onverſchillige oogen heb kunnen aanzien, de verregaande en hoonende taal, vervat in de *Memorie* van den RIDDER JORKE, Ambasſadeur des Konings van Groot-Brittanien, welke zyn Exellentie by gelegenheid, den 10 November, in een conferentie met den Preſident van Hun Hoog Mogende, heeft overgegeeven.

Ik zal, om de uitgebreidheid, zo veel mo-gelyk, te vermyden, aan de eene zyde, en

aan den anderen kant, om dat gem. *Memorie* aan een iegelyk, door de publicque papieren bekend is, dezelve hier niet woordelyk, maar ſlechts de voornaamſte inhoud ter herinneringe laaten invloeijen.

„ De Heer Ambasſadeur geeft te kennen, „ dat de Koning zyn Meester, altoos de op„ rechtſte begeerte getoond heeft, om een „ naauwe verbintenis tuſchen Engeland en de„ ze Republicq te onderhouden; en dat deze „ verbintenis rust op een baſis van onderling „ belang."

In hoe ver dit voorgeeven waarheid is, blykt als wy het oog maar vestigen op twee kort geleeden gebeurde gevallen. (Om honderd, ja misſchien duizend anderen, daar de Vlag van deezen Staat, en de Koophandel door gekrenkt wordt, niet te melden.) Ik geef de geheele onpartydige waereld in bedenken, of Engeland, door de order aan Commandore *Fielding* gegeeven, tot het opbrengen en confisqueeren der Koopvaarders, onder Convooi van den Graave van *Byland*, en nu ten tweedemaal door de gewelddaadigheden op het Eiland *St. Martin* gepleegd, geen meer als doorſlaande bewyzen geeft, het zelve Ryk, in plaats van de verbintenisſen te handhavenen, juist integendeel; dezelve verbreekt, en de belangen dezer Staat in allen deele dwarsboomd?

Verder wordt gezegd: „ dat de vorige verbintenis, (*want nu durf ik niet veronderſtellen dat die thans plaats vindt, om reden dat Engeland zich zelfs uitgelaaten heeft, niet langer aan de Tractaaten gehouden te zyn, ja 't ook werklyk toont, in 't rooven van onze Koopvaarders.* „ Ik „ her-

„ herzeg dat de voorige verbintenis veel heeft
„ toegebragt tot het geluk der beide Natien,
„ 't welk de natuurlyke vyand door Staatkunde
„ zoekt te verbreeken."

Het eerſte kan in zekeren zin niet ontkend worden, echter onder die mits; dat Engelands Vorst niet denkt, door dien wy niet als na groote beleedigingen geklaagd hebben, dat het met ons is: *Quo ſemel est imbuta recens ſervabit odorem*, wy zonder gevoel zyn: dat, zeg ik, zyn Majeſteit en de geheele Engelſche Natie zal moeten toeſtaan, de Britten, uit de verbintenisſen met deze Republicq tienmaal meer nut getrokken hebben, dan wy van hun. Wat het tweede, betreffende Vrankryk, aangaat, dient tot antwoord, dat het oudstyds zo is geweest en nog plaats vindt, dat Potentaaten altoos bedacht zyn, zich zelf tegen magtiger te conſerveeren, (zonder dat ik wil zeggen of aantoonen, dat het dat Ryk, zo wel als anderen verveelt, dat Engeland zich als Meesteresſe van de Zee zal opwerpen.)

Verder meld de Memorie, „ dat de Koning
„ met verwondering het weinig effect gezien
„ heeft, betreffende de verzoeken om Secour-
„ ſen; als ook de gedaane repreſentatien te-
„ gen de plegtigſte verbintenisſen."

Voor eerst hebben H. H. Mog., zo ik meen, daar een voldoende antwoord opgegeeven, namelyk dat H. H. Mog. niet gebleeken was, wie de eerſte aanvaller, en ten tweede, dat de oorſprong der Oorlog tusſchen Vrankryk en Engeland buiten Europa ontſtaan was; dus deeze Staat door de Tractaaten niet in de verpligtinge genoemd kan worden, dat dezelve Engeland

Secours moest verleenen. —— Ook dunkt my moest het Britſche Hof, door het noemen van de woorden, *plegtige verbintenisſen*, met ſchaamte overlaaden worden, als het nadenkt hoe God tergend! hoe ſmaadelyk! zy ons behandeld hebben; want vóór dat wy ons eigen welvaaren verſpild, en Engeland opgebouwd hebben, tot dien ſtaat dat het den Scepter op Zee zwaait, daar vóór hebben zy ons de vrye Zee op een ondankbaare wys trachten te beletten! Maar neen! dat is het eyereeten niet; Engeland is wel overtuigd, dat onze Landsvaderen de verbintenisſen altoos heilig onderhouden hebben; maar dit is de zaak: verlekkerd op het Hollandſche geld, en reeds by bevinding hebbende dat 'er van onze ryke Renteniers niet meer te haalen is, zo zouden de Britten gaarne willen hebben, dat deeze Staat zich, even als in de Succesſie Oorlog, naakend uitkleedde, zaaken die den geheelen waereld bekend zyn, alzo een iegelyk weet, hoe niet alleen Engeland, behalven de groote Wingewesten in America, daardoor ook de ſleutel der Middelandſche Zee, Gibralter en Minorca bekomen heeft. En wat voordeel had deezen Staat hier by? Een ledige ſchatkist; vruchten meer dan eens geſmaakt uit de verbintenisſen met Engeland. —— Niet alleen dit, maar welk eene behandeling heeft die Natie ons aangedaan? Men behoeft niet meer te doen, als de woorden van den getrouwen Vaderlandſchen *Baron van de Capellen* te leezen in zyn H. E. advys, betreffende de Schotſche Brigaden: waarin zyn H. E. eerst aantoont, wat wy gedaan, en hoe de Engelſche ons, tegenſtrydig tegen de voorrechten der Commercie-

Trac-

Tractaaten behandeld hebben: *dat men onze Schepen naar welgevallen onderzocht, confisqueerd, zelfs in de vrye, en aan den Schepper eenigiyk toebehoorende, Zee, der Staaten territoir, dat men voor contrabanden zulke waaren verklaard heeft, die het niet zyn, en men ons behandeld heeft als of wy geen Volk waren.*

Derhalven, wyl de Engelſchen zelf overtuigd moeten zyn, doen zy ſlecht tegen hun beter weeten, zich op de plegtigſte verbintenisſen te beroepen, en zo het my voorkomt kon de Heer Ambasſadeur die moeite wel geſpaard hebben; want het Engelſche Hof overtuigd moet zyn dat deeze Staat altoos heilig de Tractaaten agtervolgd heeft.

Ligtelyk, en niet geheel zonder reden, word 'er van eenige ſterk Engelschgezinden, of wel om my naar de woorden van den Heer Ambasſadeur uit te drukken, door de Engelſche Factie, die het algemeen belang om eigen Intrest opofferen zoude willen, (NB. *misſchien om dat Engeland hun klinkende Specie in zyn Fondſen heeft*) gezegd, ja, maar als nu eens aangetoond kan worden dat deeze Staat het verzogte Secours moest verleend hebben, en Vrankryk niet alleen de eerſte Aanvaller, maar dat zulks zelfs in Europa geſchied was.

In zo verre, ja, zo H. H. Mog. in de omſtandigheden waren om Secours te kunnen geeven, zo was het niet meer als billyk om gedaane beloften te houden.

Maar de vraag is, of dat altoos plaats vindt? De Hooge Overigheid kan in omſtandigheden komen dat 'er geen mogelykheid is om aan de verbintenis te voldoen, zonder zich aan 't ge-

vaar te onderwerpen om Land en Ingezetenen in 't uiterſte verderf te ſtorten. Ik laat het aan elks oordeel over in welk geval deeze Staat was toen Engeland in de vorige jongſtledene Memorie 't Secours afvroeg? en of H. H. Mog. bevoegd waren iets na te komen, daar niet anders als nadeel voor Land en Volk opzat? Want Engeland het Secours toegeſtaan hebbende, hadden wy onvermydelyk Oorlog met Vrankryk, daar niet opzat als verlies; want al wonnen wy dat Ryk door een Land-Oorlog geheele Provinciën af, zo zouden met dezelve te behouden, zulks de Republicq tot grooten laſt ſtrekken; want diergelyke Conquesten aan een Land dat door den Koophandel beſtaan moet, altoos ſchadelyk zyn. Dus is het geheel buiten ons belang; en ten laatſte, al was de zaak in Europa voorgevallen, en Vrankryk de Aanvaller geweest, zo is het nog geen gevolg dat de eerſte Aanvaller de eerſte oorzaak van den Oorlog is. 't Is veel eer te denken dat Engeland in veel opzichten zich te trotsch gedraagen hebbende Vrankryk tot deszelfs eigen zekerheid verpligt is geweest aldus te handelen: om, was het mogelyk, 't Engelsch aangemaatigd gezag op Zee te betwisten, in welke gevallen ik het aan elks oordeel ſtel of het onze zaak zoude zyn een geweldige, ongeoorloofde, aangemaatigde Heerſcheresſe der Zeeën, die ons, door haar brutaal gedrag, dagelyks alle ſmaad, ſchande en ſchaade aandoet, nog te ſtyven in haar kwaad?

Hiermede zal ik nu in zo verre van de Memorie afſtappen, als oordeelende genoeg aangetoond te hebben, dat Engeland, als eerſte verbreeker der

Trac-

Tractaaten, geen recht heeft zich te beroepen, betreffende het Secours, en nog minder dat het zelve Ryk kwaalyk kan neemen de handelwys der Wel Ed. Groot Achtbaare Heeren Magistraaten van Amsterdam, alzo ik hoop te zullen aantoonen dat H. E. G. Achtb. niet anders gedaan hebben als getrouwe Burgervaders van een Commerciedryvende Stad verpligt zyn te doen: ja dat alle Potentaaten, al waren wy zelfs met hun in vyandschap, en zy wilden naar recht en reden spreeken, zulks zouden moeten billyken.

Want hoe zoude het mogelyk zyn de waakzaamheid te mispryzen, die de oude zo hooglyk in Magistraaten met roem bekroonden? Daarom *Homerus* wel te recht in zyn Iliade zegt: *Het waaken is (een Magistraatspersoon)* vry noodzaaklyker als aan Jupyn, wien de Slaapgod niet vakerig dorst maaken, uit oorzaak dat hy den last en bediening aller zaaken op hem had, even als een Magistraat het welzyn der Burgers op zyne schouderen torst.

Een Raadsman mag den ganschen nacht
In 't zachte bed niet leggen ronken,
Wien over zo veel volk de wacht,
Zo vol van zorgen is geschonken.

HOM. *Iliad.*

Derhalven moet men het hooglyk roemen dat hun Wel Ed. Groot Achtb. de voorzorge gebruiken, om, wanneer Engeland, dat niet onmogelyk is, genoodzaakt wordt de dertien Colonien van America voor onafhangelyk te

verklaaren, wy alvorens door een *preparatoir-lyk plan* zo ver gevorderd zyn, dat wy volgens de inhaalige natuur der Engelſchen niet buiten het zelve geſlooten kunnen worden, tot nadeel van onze Commercie; waarlyk een zaak van zo veel gewigt, dat ik oordeel de geheele Zeven Verëenigde Provincien reden hebben de wyze Regeering van Amſterdam hun dank te betuigen.

Ik geloof niet dat men my betwisten zal, dat, zo niet altoos, ten minſte meesten tyds by het ſluiten van Tractaaten of Alliantien ieder Mogendheid deszelfs eigen belang onder het oog heeft.

Daar is reden om te denken, dat zulks, zo wanneer Groot-Brittannien de Americaanſche Colonien eens voor onafhanglyk verklaart, de Engelſchen hun belang niet zullen verzuimen: ja, misſchien dat tydſtip waarneemen om deeze Republicq hun ongenoegen over het weigeren van Secours te doen gevoelen: want, ſchoon Engeland thans voorgeeft ons welzyn te behartigen, blykt het echter dat het maar in voorwendſels en bloote vriendſchapsbetuigingen, en meer niet, beſtaat; want door het mishandelen, neemen en confisqueeren onzer Koopvaarders blykt het hoe ver de Engelſche vriendſchap te onswaard zich uitſtrekt.

Vindt dit nu plaats daar dit Hof in een' zwaaren Oorlog ingewikkeld zynde, ons, die een beſlisſend lot over Engeland konden doen gaan, met Vrankryk by te ſpringen, niet ontzien, en al doen wat mogelyk is om onze Commercie te krenken, men heeft reden om te vertrouwen, zo Noord-America door 't

Brit-

Britſche Hof voor onafhanglyk wordt verklaard, de Engelſche bedacht zullen zyn om by het ſluiten der Tractaaten en Contracten met America zo veel tot hun voordeel te bedingen als in hun vermogen is. Men zoude my te gemoet kunnen voeren: ja, maar het blykt dat het Congres op de vrindſchap van Hun Hoog. Mog. geſteld is, en derhalven geen Tractaaten ten nadeel deezer Landen zullen aangaan. Voor het tegenwoordige ſchynen de Americaanen onze Vrienden, en waarlyk het is goed Vrienden te hebben; *maar, wee! de geene die ze van doen heeft.*

Wie verzekert ons dat America by het ſluiten van een Tractaat met Engeland, om de onafhangelykheid te bekomen, veel of weinig acht op deeze Republicq zal ſlaan? Wel is waar, zo het Congres op het vreedzaame en neutraale gedrag van Hun Hoog Mog. het oog houd, behoorde zulks danklyk erkent te worden; maar de vraag is of dit altoos plaats vindt? de ondervinding heeft ons veelmaalen doen zien dat de betuiging van vriendſchap niet langer zich uitſtrekte, als zo lang men ons vreesde; doch dat het ons anders gegaan is, als verhaald wordt van een Schout van Zoetermeer, die onderweg door een' boer op zyn wagen genoomen, verhaalde; hoe hy zyn Schoutsampt geteſigneerd had. Waarop de de boer zeide, zyt gy geen Schout meer, bruit van myn' wagen af, ik heb u niet meer te ontzien.

Het zelve kon wel eens plaats vinden by America; te meer als men nagaat dat, ſchoon het thans in vyandſchap met Engeland is, 'er echter nog genoeg vermogende Familien gevonden wor-

worden, die belang in de Britſche Commercie hebben, en derhalven niet trachten zullen, zo uit hoofde van oude Correspondentie, als uit oorzaak dat veele der beide Familien vermaagſchapt aan elkander zyn, te bekuipen dat Groot-Brittannie, een nadeelig Tractaat met de Americaanen, voor deezen Staat ſluit.

Vooral zoude het niet te verwonderen zyn dat, by het ſluiten van zulk een Tractaat, door Engeland bedongen wierd, zo het zelve Ryk met deeze of geene Zeemogendheid in verſchil geraakte, de Americaanen zich verpligten Engeland byſtand te moeten verleenen: wezendlyke zaaken die gebeuren kunnen, te vreezen en te voorzien zyn, zo 'er niet bytyds zorg voor gedraagen wordt.

Ja my dunkt dat Engelands Ambasſadeur door zyn overgegevene Memorie zelf ſchynt te bekennen dat de oogmerken van zyn hof myn gevoelen bevestigen: want voedde dat Ryk geen baatzuchtige en nadeelige diſſeinen tegen deezen Staat, wat reden hebben of kunnen zy dan hebben; dat de vooruitziende en voorzichtige Magiſtraat van Amſterdam een *preparatoirlyk plan van commercie* aan wil gaan, welk geen plaats zal noch kan vinden vóór de Coloniën voor onafhangelyk verklaard zyn, en het zelve plan door Hun Hoog Mog. goedgekeurd wordt.

Maar neen, het Britſche Hof zoude misſchien liever zien dat de Wel Ed. Groot Achtb. wyze Vaderen van de paerel van Neerlands kroon, de Zuilen van ons Vaderland, daar de geheele Commercie op ſteunt, het magtig Amſterdam, met de armen over elkanderen zaten en goedſchik

aan

aanzagen dat Engeland door nadeelige Tractaaten Amſtels Beurs en tevens hun lieve Vaderland ondermynden. Doch, God zy geloofd! dat de Stad Amſterdam geregeerd wordt door Mannen, die even, als Plutarchus meldt van Eleas, Koning der Schyte, en Theres, de Vader van Sitalces, van gevoelen zyn, dat het ledig zitten en geen zorg te draagen voor onderdaanen hun gelyk zouden maaken aan hunne ſtalknechts.

Het was voor Engeland te wenſchen geweest dat hun Ministerie de oogen van Amſtels Burgervaderen gehad hadden, dan zouden zy vroegtydig hun trotſche heerschlust, waar door zy in haat van geheel Europa geraakt zyn, hebben laaten vaaren.

Want nimmer myns weetens zyn Magiſtraaten te berispen geweest, dat zy te vroegtydig gewaakt hebben, integendeel zy behooren zich met Demosthenes te bedroeven, als zy een Ambagtsman eerder aan zyn werk zien gaan dan zy voor Stad en Land zorgen: zy moeten hem gelyk zyn, daar Pytheas van zeide: de olie der lampe te rieken en *gelyk in het lichaam de ingeboorne of verdoofde warmte met ſtoovinge van buiten opgewekt wordt, zo wordt ook de reden, die binnen ons is, door het gebruik der zelve de verſtandige tot een raads- en leidsman, waar door zy den Staat helpen en bevestigen.*

Plutarchus getuigd van deze zelve Demosthenes, dat hy geheele nachten om bragt met overlegginge die hy des anderen daags ten nutte van het volk verpligt was te bearbeiden, het welk volgens ARISTIDES, *in Panath. Lib. IV Cap.* 20 de reden was, dat zyn mede Amptgenoot Creſiphon het volk van Athenen onder het oog

bragt

bragt dat hy die opentlyk en zichtbaar zich ter hunner welzyn affloofden in het openbaar behoorde beloond te worden met eertekenen, gelyk dan ook de burgers van Athenen ter eer hunner Magiſtraatsperſoon Demosthenes een verheven Schoutooneel oprichtten, kroonende hem met een goudenkroon, onder het uitroepen: *Dubbeld, ja tien dubbeld is hy waardig gekroond te worden, die de nadeelige raadſlagen van gekroonde dwingelanden weet te verydelen.*

Wisten aldus Heidenen de verdienſten, welke getrouwe Magiſtraaten toekomt, te beloonen, veel meer moest het plaats vinden by Christenvolkeren.

En zo het Britſche Hof niet voorneemens was om, zo het zelve van America moet afzien, nadeelige engagementen voor deeze Republiek in te gaan, zouden zy de gedaane preparatie door Hun Wel Ed. Groot. Achtb. moeten billyken.

Of het moest zaake weezen, dat de Engelſchen van oordeel zyn, volgens hunne verkeerde grondbeginſels, dat Hun Ed. Gr. Achtb. zich niet verder als met het regeeren hunner burgeren behoeven te bemoeijen; zulks plaats vindende, zyn de Britten zeer verdwaald. Ik weet in landen, daar een éénhoofdige regeering heerscht, de burgermeesterlyke rang zich weinig verder uitſtrekt; doch geheel anders is het gelegen in Republicqen, en vooral in deeze vrygevogten Republicq, daar niet alleen de Magiſtraat den last der Stad heeft te torſchen, maar tevens ook het geheele Gemeenebest, dat voor alles dient te gaan. Naar 't verhaal

van

van TACITUS, *Lib. I. Cap.* 10. Zo was Germanicus van gevoelen dat een Magiſtraat niets behoorde te verzuimen, en indien het van nooden mogt weezen *zyn Iphigenie, wat zegge ik? zyn bloed, zyn vermaak, zyn vergenoeging verpligt is op te offeren ten goede van het Gemeenebest.*

Want niets is hier op aarde hooger te waardeeren, dan het welzyn van 't Vaderland te behartigen. En zulks toont de Magiſtraat van Amſterdam, om door hun preparatoirlyk plan, alle nadeelige disſeinen, die by een vredemaaking tusſchen Engeland en America plaats konden vinden, vroegtydig te beletten.

Menſchen van weinig vooruitzicht zouden misſchien te berde brengen, dat, wanneer Engeland al eens met America op die voorwaarden bevreedigde, dat het Congres, ingevalle Groot-Brittanien in Oorlog geraakte, en zy het zelve Ryk by Tractaaten beloofde te zullen adſiſteeren, zulks ons zeer weinig differeert, en het ten ergſte genoomen niet anders is als te vooren, toen de Colonien aan Engeland nog onderdaanig waaren. Doch die zo ſpreeken, zeg ik ronduit, weeten het niet; want zulk een geſlooten vrede zoude voor deze landen van het uiterſte nadeel zyn.

Wel is waar, zo wy, toen alles nog tusſchen Engeland en de Colonien in Vrede was, met dat Ryk in Oorlog waren geraakt, de Americaanen de Britten zouden hebben geadſiſteerd, doch die adſiſtentie zoude van weinig aanbelang geweest zyn, in vergelyking dat het nu plaats kon vinden: want de Americaanen dezelve niet meer zyn die ze voor dezen waren. Voor eerst zyn zy thans geoefende en gedresſeerde Krygslie-

lieden, gewoon door de tegenwoordige onlusten, bereids ter kaap te vaaren: en het is te denken, dat zy zich hoe langer hoe meer zullen toeleggen om ter beveiliging van hun Koophandel Oorlogſchepen in Zee te houden; derhalven is het te begrypen zo wy Engeland tegen ons kreegen, en de Americaanen zich door een Tractaat verbonden hadden, Engeland byſtand te doen, wy, in zulk een geval, twee Zeemogendheden in plaats van één te beſtryden zouden hebben: zelfs zoude Engeland voor ons en ook voor meer Natiën dan veel geduchter nabuur zyn als het ooit geweest is; want daar Groot-Brittanien altoos tot heden toe, een gedeelte harer magt moet gebruiken om de Colonien te beſchermen, zouden deeze als dan niet alleen zich zelf beveiligen en verdeedigen, maar zouden, dat meer is, Aanvallers worden.

Een klaar bewys dat, zo Engeland de dertien Coloniën voor onafhangelyk verklaart, en tevens bedingen in de Tractaaten doet, dat het Congres, in kas van Oorlog hulp aan Engeland moest verleenen, zo wy al geen nadeel by zulk een verbintenis hebben, wy 'er ten minſten niet bevoordeeld door kunnen worden, alzo Engeland in plaats van wat vernederd te worden, wy gevaar loopen het zich hoe langer hoe meesterachtiger toon zal aanmaatigen.

Het ſchynt dat onze verſtandige, wyze, vooruitziende Groot Achtb. Burgervaderen, van het beroemd Amſterdam, dit en mogelyk nog meer duchtende, daarom, om diergelyke aanſlagen te keer te gaan, goedgevonden hebben, ter beveiliging van Land en Commercie in onderhandeling met het Congres te treeden, we-

wegens het bewuste *preparatoirlyk plan van een Tractaat van Commercie.* —— Een zaak, zo wyslyk overleid dat hunne naamen daardoor de onſterflykheid verwerven.

Echter neemt het niet weg, dat, zo Engeland deeze of diergelyke disfeinen voed, om, was het mogelyk langs dien weg het meesterſchap ter Zee te houden, dat Ryk groote ſpyt gevoelen zal dat de wysheid van Amſtels Magiſtraat de aanſlagen en overlegde maatregelen der Britſche Monarchie weet te vernietigen. Neen deeze Burgervaderen zyn te wel bewust het Spreekwoord: *Imperator maris terræ dominus:* dat zulke naburige meesters voor deze Nederlandſche Zeven Provincien niet dienen.

Ik meen hier bereids genoeg betoogd te hebben, dat de loffelyke Regeering der Stad Amſterdam niet anders hebben gedaan, dan getrouwe Vaders van een magtige Koopſtad, daar 's Lands ganſche welvaard van afhangt, verpligt zyn te doen: als hebbende voor de veiligheid der Republicq in 't algemeen gewaakt, zonder een Mogendheid te benadeelen.

Dus vinde ik het ten hoogſte hoonende en ongerymd dat Engeland de brutaliteit durft gebruiken om van zulke dierbaare Regenten voor Nederland, de laage uitdrukking in deszelfs Memorie te voegen; dat de *Papieren van den Heer Laurens, hebbende ontdekking gedaan van een Complot, waarvan geen voorbeeld te vinden is in de Jaarboeken van de Republicq.*

In een goeden zin genoomen is het waar, en men kan het zelfs uitgeſtrekter als deze Republicq bepaalen; want ik geloof niet dat men ergens een voorbeeld zal beſchreeven vinden van

meerder wysheid, meerder vooruitzicht, en meerder trouw voor het Vaderland; en meerder waakzaamheid voor de Commercie, dan in de handelwys der Wel Ed. Groot Achtb. Regeering van Amsterdam.

Echter blykt uit het volgende der Memorie, dat Engeland het in een' nadeeligen zin opneemt, zo als duidelyk ook aantoont het laage woord *Complot*; een benaaming die men gewoon is te geeven aan lieden zonder eer en deugd; maar aan geen Groot Achtb. Magistraaten; en ik meen dat wy vry grooter recht zouden hebben, om *Fielding* en deszelfs Scheepsvloot voor een afgezonden Zeecomplot te houden, geschikt om Neutraale Schepen te hoonen en te rooven; gelyk ook die voor een Complot geweldenaars, die 't Eiland St. Martin, tegen alle recht en wetten, overvallen hebben. En daar de Memorie zegt: *de aanleggers van dit complot* (al weder complot) *negeeren het zelve niet, integendeel zy erkennen het en trachten, schoon vruchteloos, het zelve te billyken.*

Hier antwoorde ik op dat een iegelyk uit al myn voorgemelde klaar zien kan, dat Hun Wel Ed. Groot Achtb. hun vaderlyke pligt hebben betragt, het welk hun niet anders dan tot een' eeuwigen roem kan strekken, en dus geen reden hebben zich te schaamen of iets te negeeren.

Laat eer Engeland zich schaamen; alzo het zelve Ryk door deeze Memorie voorbeelden geeft, waarvan men by geen Schryvers, die 'er ooit geweest zyn, melding vint, dat een Ambassadeur geen meer achting voor Magistraaten getoond heeft.

Het

Het was te wenſchen, dat, eer de Engelſche deeze Memorie overgegeeven hadden, vooraf door hun bedacht was, wat het is een Magiſtraat te hoonen. Salvian. *Lib. IV.* zegt: *Een Magiſtraat vermag geenszins van iemand onteerd worden, ja het voegt zelfs geen gekroond Hoofd zulks te doen, en zo iemand een Magiſtraat hoont, wordt hy door de vastgeſtelde wetten ſchuldig verklaard, als vinder van eerroovery.* Ja nog ſterker leest *L. quis quis C. ad. leg. jul. Majeſt.* daar zal men vinden: *dat in ieder Magiſtraat de perſoon van den Prins wordt vertoond, tegen welken de misdaad van hoogſte eerſchending wordt begaan, als men één lid van dezelve hoont, alzo de fouten van moetwilligheid vermeerderd worden, die te vooren aan particulieren bedreeven door haatelyke uitdrukkingen aan Magiſtraaten gedaan.*

Uit het een en ander hier reeds aangetoond, kan het allereenvoudigſte mensch beſeffen, hoe weinig regt Engeland heeft, om in deeze omſtandigheid in deszelfs Memorie te zeggen: *dat zyn Majeſteit zich verlaatende op de equiteit van Hun Hoog Mog. eene uitdrukkelyke afkeuring en desaven vraagt van een gedrag zo onregelmaatig en niet minder ſtrydig met hunne heiligſte verbintenisſen, als met de grondwetten van de conſtitutie van de Republicq.*

Wie moet niet bekennen, en wie ziet niet ten klaarſte dat Engeland niet anders voor gehad heeft, als, wanneer dat Ryk tot de noodzaakelykheid gebragt wierd, vrede met America te maaken, als dan zekerlyk beſlooten had, Tractaaten ten nadeele van deze Republicq te bewerken, en misſchien nog den moed niet verlooren geeft, zo ſlechts haar Ambasſadeur de

afkeuring wegens de *preparatie* der Regeering van Amſterdam maar kon uitvoeren. Cicero, die groote Orateur, was van gevoelen, dat het nimmer een onderdaan kwaalyk genoomen kon worden voor zyn beleedigde Overheid op te komen; derhalven waag ik het ook te zeggen, dat zulk een afkeuring van de gedaane *preparatie* veel eer na onregelmatigheid, en, als ik het zo eens uitdrukken mag, eén verzuim van 's Lands welzyn zoude bewyzen, alzo in de handelwys der Wel. Ed. Groot Achtb. Magiſtraat ten klaarſte doorſtraalt, dat zy gewerkt hebben volgens de regelmaatige regelen der gezonde reden: daar men integendeel met vry grooter grond de Memorie van Engeland een onregelmaatig inſtrument, gevormt op eigen belang, ten nadeele van getrouwe bondgenooten mag noemen.

En dat de handelwys der Heeren Magiſtraaten van Amſterdam met de heiligſte verbintenisſen en met de grondwetten en Conſtitutien van de Republicq zouden ſtryden, antwoorde ik in de eerſte plaats, dat ik my verwonder hoe de Britten de woorden heilige verbintenisſen durven noemen, daar geheel Europa overtuigd is zy, door het neemen van Neutraale Scheepen toonen zich aan geen heilige verbintenisſen te ſtooren; want had het Hof van Engeland zich aan de Tractaaten en heilige verbintenisſen gehouden men had misſchien nooit van geen gewapende Neutraliteit gehoord, die uit de verregaande moedwil van Groot-Brittannie gebooren is.

En dat Amſterdams handelwys zouden ſtryden met de grondwetten en conſtitutien; hier uit zou men oppervlakkig zeggen dat Groot Brit-

ta-

tanien niet wist aan wat wetten en Constitutien Magiſtraaten in vrye Republicqen verbonden zyn. —— Maar neen: ik wil eer gelooven dat Engeland daar wel kunde van zal hebben, maar gaarne zoude willen dat die wetten naar den zin van dat Ryk verdraaid wierden; want immers weet anders een iegelyk dat de wetten des lands vorderen van alle hooge Magten om niets te verzuimen dat ten nutte van Stad en Land dient.

Wat is 'er nu noodzaakelyker voor een land dan de Koophandel? Plato in zynen tyd *Lib. II* zegt, uitdrukkelyk: *Kooplieden en Koophandel is de grootſte noodzaakelykheid des gemeenen Staats, 't is de vriendinne des volks, om dat de waereld buiten dezelve niet zoude kunnen beſtaan.*

Zo 'er nu een land in de waereld is dat niet buiten de Koophandel kan beſtaan en al haar welvaart daarvan afhangt dan zyn het de zeven vereenigde Provincien, Gevolglyk gebied de gezonde reden, al waren 'er zelfs geen wetten, dat de Magiſtraaten en Opperhooſden des 's lands, en wel voornaamelyk die der koophandeldryvende Steden, niet alleen waakzaame beſchermers zyn, om hunne onderdaanen, wanneer zy beleedigd worden, te behoeden, maar zy zyn zelfs verpligt maatregelen en *preparatien* te gebruiken vóór het geen nog kan gegeſchieden of gebeuren.

Het is zulk een geringe zaak niet, als Groot Brittannies Hof denkt, om Magiſtraaten te beſchuldigen de wetten overtreeden te hebben. Cicero *offic.* zegt: *Het is iemands pligt de waardigheid der Magiſtraat te kennen en te denken dat hy de perſoon der Stad vertoont en deszelfs eer en*

waardigheid moet ſtaande houden. C. Tacit. in Tib. getuigt: dat Keizer *Tiberius* hun met veel achting, eerwaarde toelaatige Heeren noemde. De Keizeren *Diocletianus* en *Maximinus*, ſpreekende in hunne brieven over het ampt van Magiſtraaten en Raadsheeren, drukken zich uit: Het recht der beide ampten en aanzien is groot laaten wy het ons voor eere rekenen ons zelve daar onder te mogen tellen; doch zal ons zulk een geluk deelachtig worden, is 't noodzaakelyk niet te dulden, dat men hun met kleinachting behandeld. Daarom wel te recht zeide *Epictetus* aan *Adrianus*: *een voorzichtige en werkzaame Magiſtraat is een verſierzel der Stad en de glans der burgers.*

En om tot de wetten te komen, die 't Hof van Engeland oordeeit door Hun Wel Ed. Groot Achtb. geſchonden te zyn, zo leert my de Rechtsgeleerdheid het tegendeel; alzo de *wet ff. Omnia § quies ff. de offec. prat. vrl.* volmondig zegt. *De rust van de gemeente des Lands behoort ook tot de zorg van de Overſte en Magiſtraaten der Stad.* Het is om deeze rede dat men hun, zo *Crytantes* zegt; Huisvaders noemt, en dat zy niets verſchillen van de goede Vaders, die voor hunne Kinderen zorgen. Xenop. *Lib. VIII § de cyr. pad.*

Uit al dit gemelde der oude beroemde mannen blykt dat men dusdanige handelwys als Amſtels Magiſtraat gehouden, heeft, van alle tyden af, by alle volkeren goedgekeurd heeft execpt by Groot Brittanien. Nu dat is geen wonder, het komt misſchien in de kraam der Engelſche Staatkunde kwaalyk te pas; want ligtlyk zien zy daardoor hun het eenigſte middel be-

benoomen, waardoor zy na de onafhangelykheid van America den Scepter over de vrye, van God geſchaapene Zee hadden gedacht te zullen zwaaijen.

Op gelyke wys (te weeten dat de handelwys der Regeering van Amſterdam afgekeurd zal worden,) op gelyke wys (vervolgt de Memorie) *verwacht zyn Majeſteit eene promte ſatisfactie, evenredig aan de beleediging, mitsgaders dat de Penſionaris van* BERKEL *en zyne medepligtigen exemplaar geſtraft mogen worden, als verſtoorders van de publique rust en verbreekers van de wet der volkeren.*

Dit is waarlyk een taal, zo het my voorkomt, daar de Heer Ambasſadeur niet gloriezuchtig op behoefd te weezen om met zulke commisſies belast te zyn, alzo dezelve eer naar de taal van wetgeevende Heerſchers, (om geen Tyrannen te zeggen,) gelykt als naar de taal van een Vorst, die zich onzen Bondgenoot noemt.

't Is reeds genoeg aangetoont dat de minſte beleediging aan Engeland niet geſchied is, of het Hof moet het voor beleediging opvatten, dat men haar desſeinen, die nadeelig voor de Republicq konden worden, voorzichtig, zonder iemand te benadeelen, als meer gezegd is, verbreekt, en Engelands Project verydeld. Derhalven is het vraagen om volkomen Satisfactie ten eenemaal zonder grond, buiten reden, en komt hier niet te pas; veel minder dat het zelve Hof de ſtoutheid durft neemen om inzonderheid van Hun Hoog. Mog. een exemplaare ſtraf af te vorderen voor den Heere *van Berkel*, oudſte Penſionaris der Stad en zyne

Medepligtige als verſtoorders van de publicque rust en verbreekers van de wet der Volkeren; een eisch, my voorkomende zo ongefonderd en ongerymd dat een Kind dezelve kan tegenſpreeken, dus byna niet waardig om 'er op te antwoorden; echter zal ik het doen, en wel uit de eigen gedrukte Misſive van de Wel Ed. Groot Achtb. Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stad Amſterdam, waarin hun Wel Ed. Groot Achtb. duidelyk op pag. 5. zeggen, hunnen oudſten Penſionaris te hebben gelast, aan den in de gem. Misſive benoemden Americaanſchen Commisſaris uit hunnen naam te declareeren dat by aldien by de aangevangen onderhandelinge, tusſchen Groot-Brittannie en het Congres der Vereenigde Staaten in Noord-America geen uitſluitende bedingen, ten nadeele van deeze Republicq plaats zouden hebben, Burgermeesteren als dan van hunne zyde, *zo ras de onafhangelykheid van laatstgem. Vereenigde Staaten door Engeland erkend zoude zyn*, alles zouden aanwenden wat in hun vermogen was, om het Commercie-Tractaat, zo als het zelve dan ontworpen en geapprobeerd zoude zyn by de verdere Bondgenooten tot conſiſtentie te helpen brengen; zynde dan ook door den gem. Penſionaris, met hun medeweeten de bovengemelde Amſterdamſche Negotiant (*mede in deeze Miſſive bevoorens aangehaald*,) geimploieerd om de voorsz. conferentien met den voorn. Americaanſchen Commisſaris te continueeren, — enz. —

Uit deeze weinige woorden van Hun Wel Ed. Groot Achtb. ſtraalt zonneklaar door; hun trouwe Bondgenootſchap met Engeland, als willende

eer

eer geen Tractaat aangaan vóór dat het zelve Ryk met Noord-America hevreedigd is, en die Staaten voor onafhanglyk verklaard zyn: ook blykt de onſchuld en zuiverheid van den Heer Penſionaris zo klaar als den helderen dag op den Middag, als hebbende niets meer gedaan als de orders van zyn Heeren en Meesters volvoert; en het is zo ongerymd enongefondeerd dat Groot-Brittanien den Heere *van Berkel* durft benoemen, als het ongerymd en ongefondeerd zonde zyn als Hun Hoog Mog. afvorderde aan Engeland dat zy den Ridder YORK moesten ſtraffen om de hoonende taal in zyne overgeleverde Memorie tegen Amſtels Magiſtraat vervat. Beide zyn zy onſchuldig, beide volbrengen zy het goedvinden van hunne Heeren en Meesters.

Ja maar, zal men ligtelyk het Engelſche Cabaal hooren zeggen, zulks neemt niet weg dat het *John de Neufville en Zoon* niet betaamde met zodanig een Commisſaris van Noord-America in onderhandeling te treeden, en dat de Heeren der Regeering aan voorſlagen van een Negotiant gehoor gaven, die uit hoofde van Commercie verdacht kon gehouden worden het eigenbelang hem hier toe aanzette, zo was het ook de post en pligt geweest van Hun Wel Ed. Groot Achtb. de Heeren der Regeering van Amſterdam om Hun Hoog Mog. en zyne Doorluchtige Hoogheid als Erfſtadhouder voor zulk *een preparatoirlyk plan en Tractaat van Commercie met het Congres aan te gaan*, kennis te geeven.

Hierop hoop ik zo kort en zaakelyk te antwoorden, dat, ſchoon de Engelſche *Factie* het niet opentlyk doen wil, hun harten my gelyk

zullen moeten geeven, en het gedaane van Hun Wel Ed. Groot Achrb. zullen moeten billyken.

Vooreerst is door de Heeren *John de Neufville* en *Zoon* zo gehandeld als Hugo Grotius uit *Justinianus* aantoont, dat een getrouw burger en inwoonder verpligt is te moeten handelen; te weeten zo hy vermeend Stad en Land te kunnen behoeden voor gevaarlyke aanflagen, of dezelve te kunnen bevoordeelen, is het de post van ieder burger, volgens zyn eed daarvoor afgelegd, om de Magiſtraat, waar onder hy zich bevind, te waarſchouwen, en niet alleen het gevaar, dat 'er uit voortkomen kan, maar ook de voordeelen, zo het gevaar vermyd wordt, daar in geleegen, zyne Burgervaderen onder het oog te brengen. De Romeinen, als ook die van Atheenen, geeven meer dan een voorbeeld, hoedanig men zulke burgers met eer en roem gewoon was te overlaaden, gelyk zy ook voorbeelden ſtaaven van onderdaanen met den dood geſtraft, welke de gevaaren voorzien, en dezelve niet den Magiſtraat gemeld hadden. Daarom zegt met groot recht, de ſchrandere, zuivere vaderlandſche, adelyke Schryver Jonkheer Lodewyk Theodorus, Graave van *Nasſau la leck*: „ Als „ bewooner der waereld en beſchouwer der „ openbaare gebeurtenisſen op deszelfs tooneel „ te voorſchyn komende, is het my geoorloofd „ myn oordeel daar over te laaten gaan, in zo „ verre myn bepaald verſtand en reden zulks „ toelaaten, mids blyvende binnen de paalen „ eener beſcheiden eerbied, welk ieder recht „ denkend mensch aan zyne wettige Overig-

„ heid

„ heid, de Magten der aarde, en zyne mede-
„ menſchen verſchuldigd is."

En verder drukt zich zyn Hoog Ed. Hoogge-boorne uit. „ Als burger van myn Vaderland, „ ben ik bevoegd, ja, te onderzoeken in hoe „ verre alle voorkomende gebeurtenisſen van „ invloed op het zelve kunnen zyn."

En aan dezen pligt, die een braaf burger zyn eed afvordert, heeft de Heer de *Neufville* voldaan, waardoor hy ook waardig gekeurd is geworden om door Hun Wel Ed. Groot Achtb. geimploieerd te worden om de Conferentien met den Americaanſchen Commisſaris te continueeren. Zoude men dan zulk eene Nederlandſche Curtius, die misſchien de verderffelyke disſeinen van Engeland voorziende, ſtraffen om dat hy moogelyk een overleg verydeld heeft, dat gevaarlyker voor deeze landen had kunnen zyn als wel eer de vuurpoel voor *Romen* was.

Zegt men ja, het eigen belang, heeft hem als Negotiant hier toe gedreeven; zo antwoorde ik: op dit eigen belang is deeze Staat gevestigd, die zonder Commercie niet beſtaan kan.

Verders vinde ik in den brief der Heeren Jean de Neufville en zoon (gedrukt achter het preparatoirlyk plan) niets waar in Groot Brittanien eenigzins gehoond of benadeeld wordt; in tegendeel blykt uit denzelven klaar, dat 'er niets aangevangen zoude worden als met voorkennis van H. H. Mog.

Dus daar de *Memorie* melding maakt van onregelmaatig, mag men met recht zeggen dat veeleer Engelands eisch de grootſte onregelmaatigheid

is;

is, die bedacht kan worden, om, namelyk een exemplaare ſtraf af te vergen over een getrouw' onderdaan.

De Heer Ambasſadeur mag den Hemel danken dat de wetten hier zo niet leggen als wel eer onder de Schyten: alwaar men de Afgezanten, volgens *Lucia*: *Lib. II* in exera, de kleederen ſcheurde en in groote boete floeg, die een' getrouw' burger hoonde. Had dit woeste volk een denkbeeld van de waardigheid eens burgers, hoe veel meer moest dit plaats vinde by beſchaafde volkeren?

En dat de Wel Ed. Groot Achtb. Magiſtraat gehoor aan John de Neufville verleend hebben, daar ſtraalt Hun Wel Ed. Groot Achtb. wysheid in door, als zynde de pligt van waakzaame Magiſtraaten, volgende daarin het voorbeeld van den Roomſchen Ridder Druſus, die door zyn verdienſten tot Wykmeester des volks verkooren zynde, zyn huis aan alle zyden open en de deuren en poorten ongeſlooten liet blyven om ieder, die tot welzyn van 't algemeen belang iets in te brengen had, de toegang te vergunnen.

En of het de post en pligt was dat Hun Wel Ed. Groot Achtb. geen preparien mogten maaken, zonder voor kennis van Hun Hoog Mog. Ik weet wel dat het ampt eens Magiſtraats bepaald is, maar juist zo naauw niet Aristo 3 polit. Cap. 7. 11. wordt gezegd: *De avondmaalen zyn overvloediger en gemakkelyker aan te rechten, wanneer ieder afzonderlyk het zyne daartoe aanbragt, als die op iemands kosten alleen aangelegd worden*, en aldus is het ook beter ieder magiſtraat hoofd voor hoofd ontwerpen

ten

ten nutte des lands maakt om naderhand in den algemeenen raad voór te draagen en het beste daar uit te kiezen. Doch wat behoef ik daar meer van te zeggen, alzo zulks in de Miſtive van Hun Wel Ed. Groot Achtb. bereids beantwoord is.

En terwyl uit het ongenoegen van Groot Brittanien ſchynt te blyken dat dit Ryk geen goede oogmerken gehad heeft, zo vereischte de zaak geheimhouding, iets dat nimmer te mispryzen is geweest en waarom de ouden hunne kleine tempel des raads (NB. door deezen klyne tempel verſtonden zy de raadkamer van Burgermeesteren) onder de aarde maakten, op dat alles zo geheim zoude zyn als of Alexander zyn zegel op hunne lippen gezet had, gelyk hy op die van Efestion deed.

De Keizer Augustus pleeg te zeggen: Gelukkig zyn de bevelhebbers der Requblicqen; hunne raadſlagen beſtaan afzonderlyk, welke zy alle in eene raadkamer brengen en het beste beſluit uit het zelve formeeren, *daar ik als keizer alles alleen moet draagen.*

Gelukkig mag men dan ook onzen geliefden Erfſtadhouder noemen, die zulke getrouwe arbeiders in Nederlandsch wyngaard bezit en die door hun heilzaam *preparatoirlyk plan* H. H. Mog. en Zyne Doorluchtige Hoogheid op het aangenaamſte in ſtaat waren geweest te verraſſchen, metde aanbieding der Noord-Americaanſche Commercie zo heilzaam en van aanbelang voor dezen Staat.

Eindelyk daar de Memorie beſluit, dat zyn Majesteit zich verzekerd houdt een voldoend antwoord van Hun Hoog Mog. te zullen krygen

gen daar is geen twyfel aan, mids de Koning geloofd en vatbaar is dat 'er aan de zyde van Neerlands Amſtels Vaderen niets gedaan is, als het geen zy verpligt waren te doen: doch dit zo niet zynde en zyn Majesteit zich verbeeldende beleedigd te vinden, zal ik niet gelooven dat aan deszelfs eisch voldaan zal worden, alzo Engeland behoorde te weeten de woorden van *Quint. Smyrn. us en paralipen in Lib. III* Daar Sion tot Priaan zeide: Bedieningen van Magiſtraaten hebben meer mannen nodig dan mannen bedieningen. Hier mede ſluitende, wenſche ik dat ons lieve Vaderland onder Gods hulpe door de heilzaame toetreeding der gewapende Neutraliteit en het wys gedrag van Hun Hoog Mog. voor onheilen zal beſchermd worden.

TOT

TOT VERVULLING

EEN

KLINKDICHT.

Goed STAATS, Goed PRINS, Goed MAGISTRAATS;
dat wil ik u ontleeden:
Den STAAT die vind het goed, zyn HOOGHEIDS groot verſtand,
Die geeven hunnen ſtem, ten nut van Neerlands Strand,
Des Vyand Scheeps-vloot word gekeerd van onze Reeden.

't Is meer gebeurd, dat hier de Duinkand wierd beſtreeden,
En ſchoon ons Vorst is aan Britanjes Ryk verwant,
Hy ſpreekt als CATO, dat de Vriendſchap moet van kant,
Zo ras het Algemeen gehoond word in hun Leeden.

Dit doet ons Engeland, (in Amſtels *Magiſtraat*,)
Dus YORK zyn overgift een algemeene haat
Verdiend, van yder een, wie dat het ook mag weezen.

Het Hof van Holland blykt hangd hier een zegel aan;
Men keurd den voorzorg goed, van 't eerlyk beſtaan
Van Amſtels Vaderen, wiens Roem ſteeds blyft gepreezen.

Digitized by Google

Digitized by Google